

МЕТАФОРИЧНЕ ВИРІШЕННЯ СЦЕНОГРАФІЇ ВИСТАВИ “ДРУЖИНА ІЗ СЕЛА” НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ МОТИВІВ “САДОВОЇ КІМНАТИ”, ПОПУЛЯРНОЇ В НЕОКЛАСИЧНІЙ АРХІТЕКТУРІ XVIII – ПОЧАТКУ XIX ст.

© Босий П. В., 2018

Розглянуто досвід використання мотивів архітектури “садових кімнат” XVIII–XIX ст. під час створення сценографії до вистави “Дружина із села” в Університеті Сан Дієго, 2010.

Ключові слова: архітектурні деталі, комедія, “садова кімната”, симультанна декорація, сценічний живопис, сценографічне рішення, театр.

Постановка проблеми

Створення сценографічного образу вистави “Дружина із села” за комедією Вільяма Вайчерлі (*The Country Wife* by William Wycherley, 1675) у постановці акторської аспірантської програми Університету Сан Дієго і театру Old Globe, 2010) стало цікавим творчим викликом. Організація сценічного простору була визначена апіорі самою архітектурою театру типу *thrust stage* – зі сценою, яку публіка оточує з трьох сторін. Це потребувало максимального збереження вільного простору, в якому не було місця для великих декораційних об’єктів, що закривали б огляд сцени з певних місць. Тільки невисокі банкетки й поодинокі крісла, і нічого більшого! Режисер Рей Чемберс наполягав, щоб на сцені було декілька “робочих” дверей, і попередив, що актори гриматимуть ними щосили – “Це ж комедія!” – але стіна не повинна труситися! Це істотно обмежувало можливість змін декорацій. До того ж у комедії В. Вайчерлі місце дії було забагато для того, щоб шоразу кардинально змінювати декорації на порівняно невеличкій сцені.

Я відчував інстинктивно, що важкі, складні декорації не відповідали ні духу, ні потребам комедії, сюжет якої стрімко розвивався. Хотілося створити просте, лаконічне сценографічне рішення для цієї вистави.

Виклад основного матеріалу дослідження

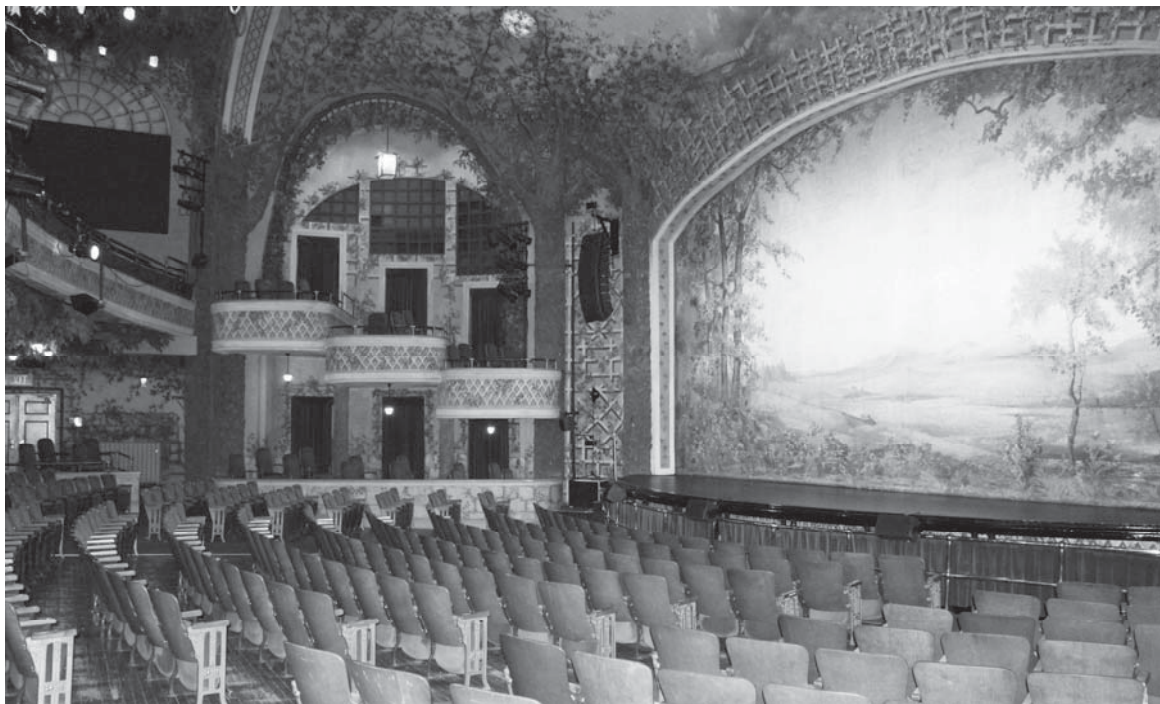
В основі сюжету п’єси – комічна колізія, побудована на спонукати молоду дружину зрадити свого літнього чоловіка тільки заради того, щоб бути “модною”. Головний конфлікт – між простодушною, навіть наївною молодою жінкою із села та зіпсованими “столичним” способом життя аристократами. Мені здалося, що візуальне відображення споконвічного протиріччя “натури” і “культури”, природи і цивілізації може допомогти і розкриттю конфлікту комедії, й забезпеченню потреб мізансценування.

Я вирішив використати мотиви “садової кімнати”, що були популярні наприкінці XVIII – на початку XIX ст. Такі кімнати, стіни яких розписано ідилічними пейзажами, збереглися і в деяких старих маєтках і палацах, а деякі навіть перенесено до музеїв та інших громадських будівель пізнішої пори. Кімната такого типу збереглася під назвою *Soros Room* в *International House* в Нью-Йорку – гуртожитку для аспірантів, побудованому в 1924 р. [6].

Традиція декорування архітектурного простору таким способом зберігалася довго. Наприклад, завісу і стіни глядацької зали побудованого у 1913 р. театру *Winter Garden* у Торонто розписали пейзажами, щоб візуально перетворити замкнений простір на квітучий сад [7].

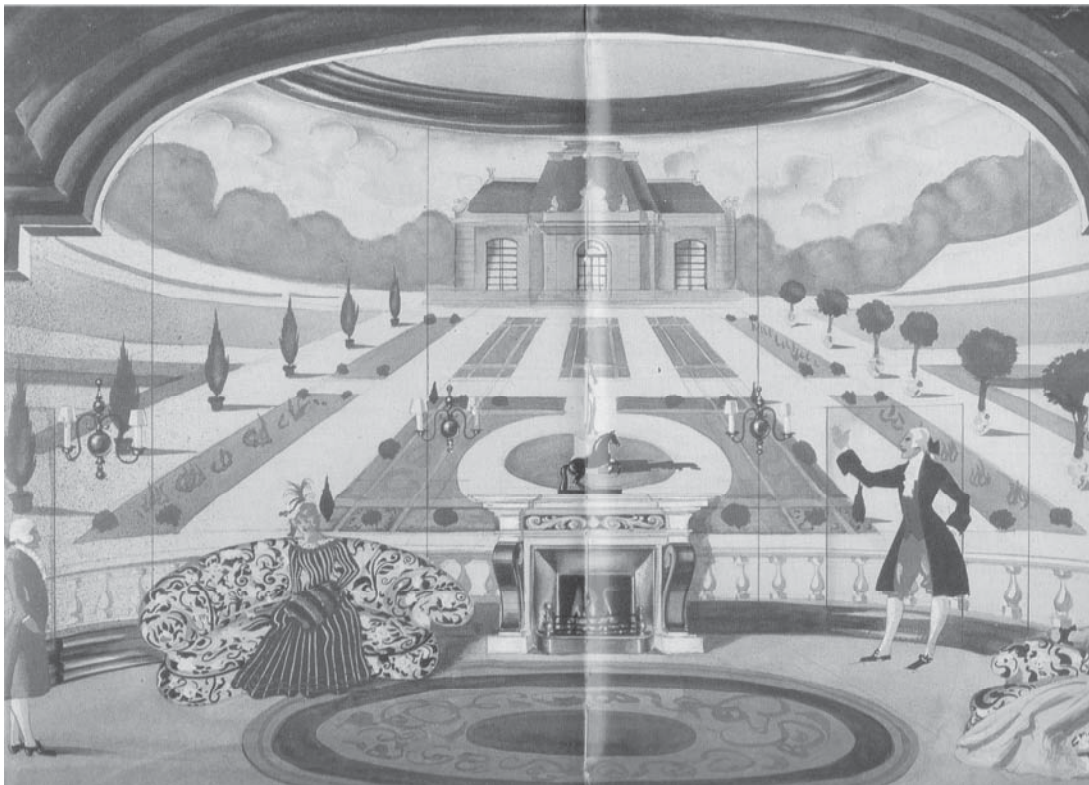

Рис. 1. Soros Room, International House, New York

Рис. 2. Глядацька зала Winter Garden Theatre, Торонто. Фото Павла Босого, 2015 р.

Мотиви “садової кімнати” сценографи використовували і раніше. Наприклад, видатний режисер і художник театру Ніколай Акімов створив декорації однієї зі сцен вистави “Школа лихослів’я” за комедією Річарда Шерідана *The School for Scandal* (1777) на основі цієї ідеї (у Ленінградському театрі комедії, 1937 [2]). Але в ескізах великий майстер театральної ілюзії Н. Акімов створював архітектурні деталі, наприклад, балюстраду, засобами живопису. Двері були майстерно заховані у живописних панелях і відчинялися несподівано, а це дуже доречно для комедії витончених, але підступних інтриг.

*Рис. 3. Николай Акімов. Ескіз декорацій до комедії Річарда Шерідана
“Школа лихослів’я”. Ілюстрація із [2, с. 40–41]*

Комедія “Дружина із села” потребувала іншого – насамперед конфліктнішого контрасту й злішого, іронічнішого авторського ставлення до персонажів. До того ж в інтерпретації нашої постановки дія відбувалася більш ніж на півсторіччя раніше, ніж у п’єсі Шерідана. Тому я вирішив розіграти таку ситуацію, начебто старий бароковий інтер’єр було нещодавно розписано за найновітнішою модою.

*Рис. 4. Декорації до вистави “Дружина із села”. Університет Сан Дієго. 2010.
Режисер Рей Чемберс, стейдж дизайн, проєкції та сценічний живопис Павла Босого, костюми Дженні
Галіото, світло Кріса Рінна. Фото Павла Босого*

Живописні пейзажі вкривали й архітектурні деталі, й трое дверей, вмонтованих в основну стіну декорації вистави.

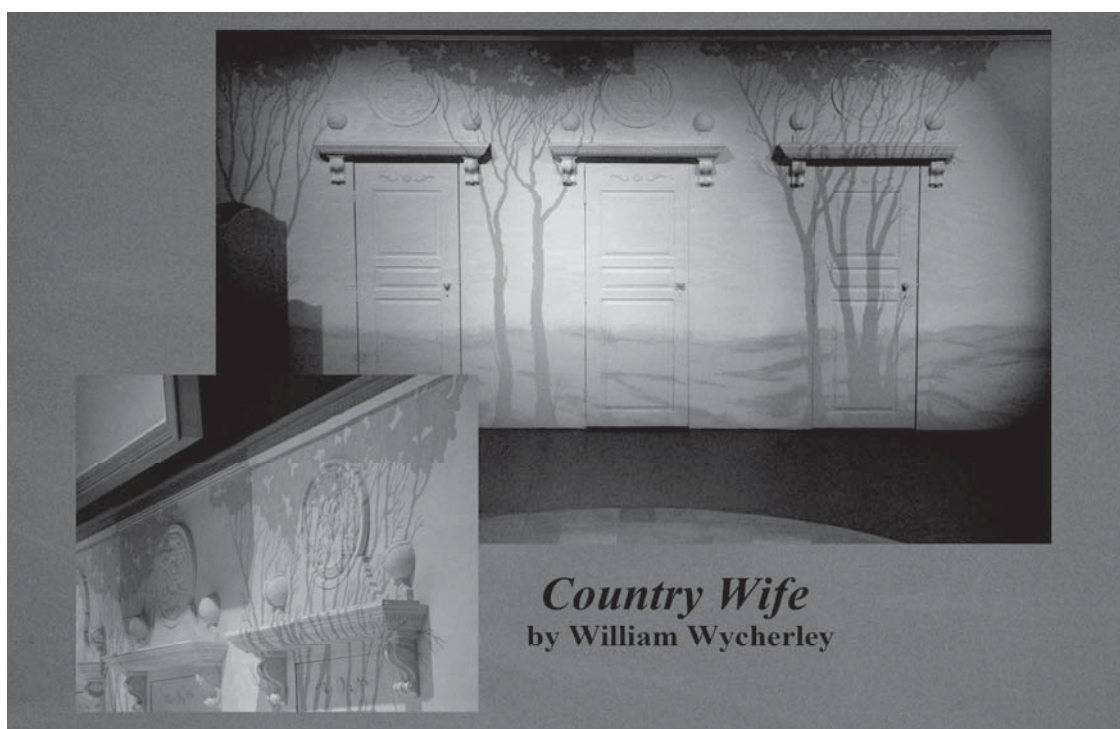

Рис. 5. Архітектурні деталі та сценічний живопис у сценографії вистави “Дружина із села”.
Фото Павла Босого

Як прийнято у класичних комедіях, “Дружина із села” завершується хепі-ендом, все повертається на круги свої. Тому я вирішив збалансувати прямокутні форми основної стіни циркульною формою паркетного кола посередині планшета сцени.

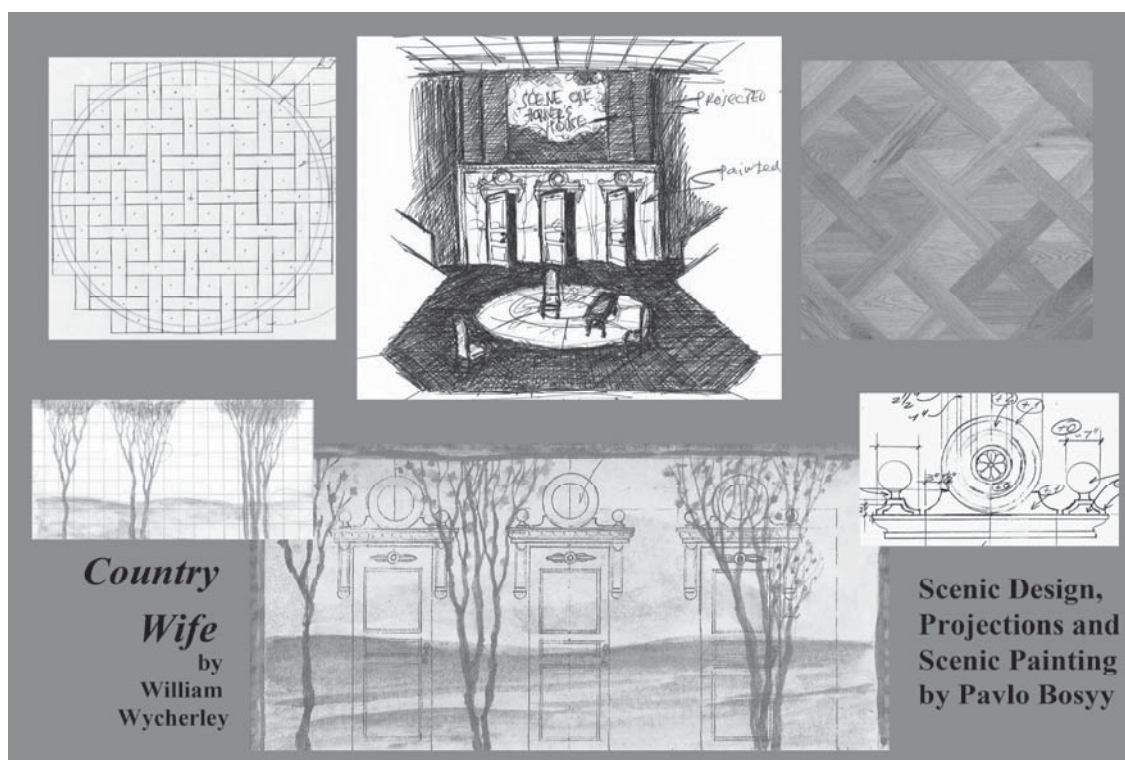

Рис. 6. Розроблення дизайну вистави “Дружина із села”. Фото Павла Босого

Оскільки мотиви й екстер'єру (ліричний пейзаж), й інтер'єру (двері, карнізи, деталі ліплення) були постійно присутні у сценографічному просторі вистави, це дало змогу грати усі сцени в симультанній декорації. Щоб допомогти публіці зрозуміти зміни місця дії, я використав проєкції – текстові анонси, живопис тієї доби, вивіски, герби тощо. З одного боку, це нагадувало прийоми театру доби Реставрації, а з іншого – застосовувались радше сучасні технологічні засоби. Я був дуже задоволений тим, що це привнесло ще один іронічний акцент, що, за відгуками колег, несподівано пасував до загального вирішення вистави.

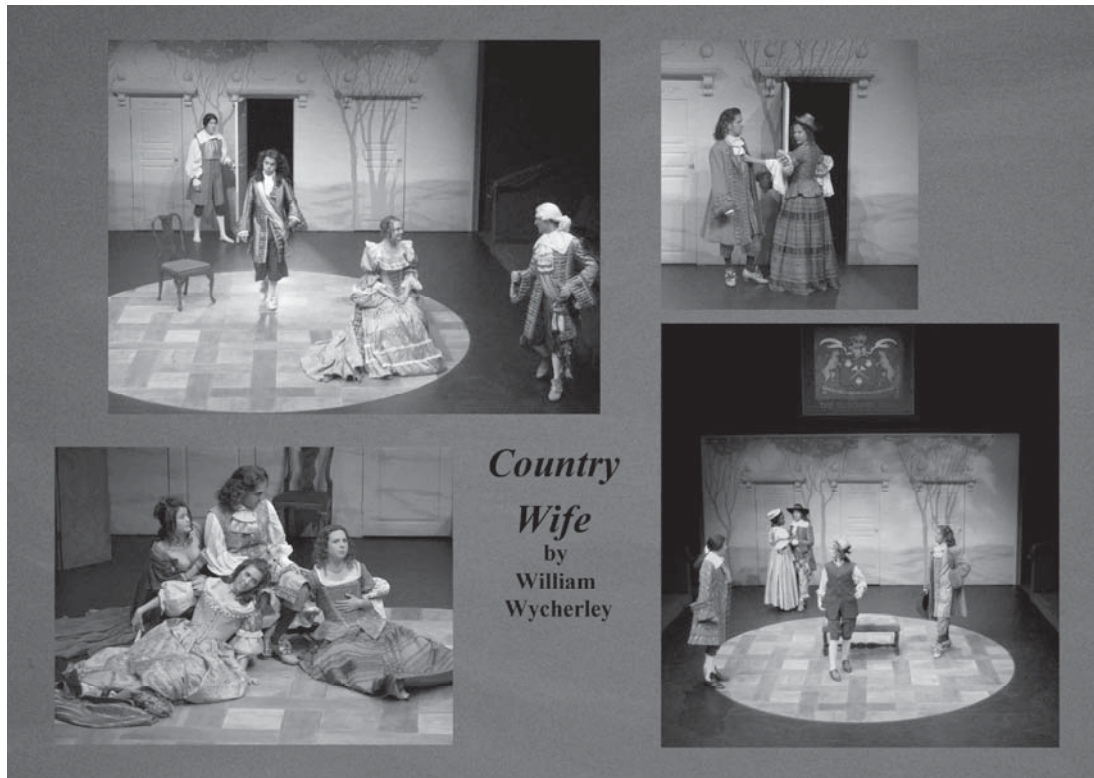

Рис. 7. Сцени із вистави “Дружина із села”. Фото Павла Босого

1. Howard, Pamela. *What is Scenography?* – London-New York: Routledge. – 2002. – 134 p.
2. Эткінд, Марк. Николай Акимов. *Сценография. Графика* / Марк Эткінд. – М.: Советский художник, 1980. – 134 с.
3. Повний текст п'єси “Дружина із села” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bibliomania.com/0/6/274/1876/frameset.html>
4. William Wycherley. Edited with an Introduction and Notes by W C Ward, part of Mermaid Series Includes biography of Wycherley, together with the following written in play format *Love in a Wood or St James's Park, The Gentleman Dancing Master, The Country Wife and the Plain Dealer*. – London : Fisher Unwin. 1896? – 508 p.
5. Taylor, David Francis. *Theatres of Opposition: Empire, Revolution, and Richard Brinsley Sheridan*. – Oxford University Press. 2012. – 296 p.
6. <http://www.omnisightinc.com/virtual-tours/international-house/new-york-graduate-student-housing-residential-community-virtual-tour/>
<http://www.heritagetrust.on.ca/EWG/Home.aspx>

**THE METAPHORIC APPROACH TO STAGE DESIGN
FOR *COUNTRY WIFE* BY WILLIAM WYCHERLEY BASED
ON THE XVIII – EARLY XIX s. NEO-CLASSICAL
ARCHITECTURAL MOTIFS OF “THE GARDEN ROOM”**

© Bosyy P. V., 2018

The article is centered on utilizing of the architectural motifs of the XVIII–XIX s. “Garden Rooms” for the stage design of the production of *Country Wife*, University of San Diego, 2010.

Creating the set design for the production of *The Country Wife* by William Wycherley (1675) for the Old Globe and the University of San Diego MFA acting program in 2010 was marked by interesting artistic challenge. The stage space organization was determined by the thrust stage type where the audience was placed on three sides of the acting area. Thus, the stage asked for large visually unobstructed space; my scenic elements downstage were limited to chairs and benches. Professor Ray Chambers, the director of the show, insisted of a few practical doors that could be aggressively slammed; the wall needed to remain stable without any trace of shaking. The script featured a large number of locations; however, the budgetary and spatial restrictions forced to find a creative way of scenic changes and indication of locations. I felt that the complicated heavy scenery would not fit neither the spirit nor the needs of this dynamic comedy.

The plot is based on the comic premise of trying to convince a young wife to commit adultery for the sake of being fashionable. The play’s major conflict lays between a naïve and faithful young woman from the provinces and the aristocrats spoiled by the “city” life style. I believed that a visual representation of the quintessential conflict of “the nature” and “the culture” would help storytelling and blocking of the show.

Key words: architectural details, comedy, “Garden room”, projections, scenic painting, stage design, unit set, theatre